

Dynamisch en duurzaam Leusden

Verkiezingsprogramma D66 Leusden 2022

De digitale versie lees je op
D66.nl/leusden

Voorwoord Martijn Kraa

Martijn Kraa, lijsttrekker D66 Leusden

In het voorjaar van 1973 heb ik als twintigjarige dienstplichtig huzaar uit de legerplaats Amersfoort heel wat kilometers gelopen in onze regio. Heel wat stappen, gedurende zes maanden, heb ik toen afgelegd door Musschendorp, Kallenbroek, Terschuur, Achterveld, Snorrenhoef, De Glind, Asschat, Stoutenburg en al die andere plekken die tot de gemeente Leusden behoren. Levendig heb ik nog de geluiden en beelden van het Leusden-Centrum van toen in mijn geheugen, een woud van steigerpalen en het geluid van metseltrouffels.

Drieëndertig jaar later, na diverse omzwervingen in het land waar mijn werk in de zorg me bracht, streek ik in 2006 in het mooie Leusden neer. De bouwwoede van de jaren '70 was verstild, die nieuwe wijken die ik toen zag bouwen op de kale weilanden waren mooie oases geworden in weelderig groen.

De koppeling met nu is snel gelegd, opnieuw is er woningnood en wacht ons een grote opgave om mooie woon- en leefgebieden voor onze jonge mensen te ontwikkelen. Waar doen we dat, wie of wat moet daarvoor wijken, hoe is het inpasbaar in de huidige omgeving?

In dit verkiezingsprogramma van D66 Leusden doen we daar een aanzet toe. Haast is geboden, haast die zorgvuldigheid niet in de weg mag staan maar we moeten hiermee nu echt aan de slag samen met de inwoners. Naast initiatieven die bijdragen aan duurzaamheid, de energietransitie en de bekostiging van de zorg zie ik dat als de grootste opgave voor de komende periode.

Het zojuist uitgebrachte coalitieakkoord waarmee nu eindelijk een Kabinet gaat worden gevormd geeft daar ook gelukkig richting aan en handvatten voor. Er komt extra geld naar de gemeenten, er wordt werk gemaakt van versnelde bouwprocedures, voor het plaatsen van windmolens komt een duidelijke afstandsnorm enzovoort, lees het akkoord er eens op na!

Wij zijn een lokale afdeling van een landelijke partij. Wij halen onze inspiratie uit de programmaonderdelen die de leden van D66 op democratische manier opstellen en vastleggen in uitgangspunten. Geen dictaten maar richtsnoeren die wij gebruiken om ons programma vorm te geven. We zijn als lokale afdeling volkomen autonoom in hoe wij ons programma vormgeven.

Wij staan als kandidaten te popelen om met onze plannen aan de slag te gaan, om de plannen die in dit verkiezingsprogramma staan te concretiseren aan de formatietafel tijdens de onderhandelingen over een college, meteen op 17 maart. Wat is het prachtig als u in dit programma de inspiratie vindt om op ons te gaan stemmen!

Wij zijn, ook voor Leusden, blij dat er een nieuw regeerakkoord is. Een akkoord met echte keuzes. Deze komende raadsverkiezingen gaan wat mij betreft over het bouwen van huizen, duurzaamheid, energietransitie en de zorg. Alles met één groter doel: een Leusden waar we iedereen vrij laten, maar niemand laten vallen!

Inhoudsopgave

Voorwoord Martijn Kraa	3
Dynamisch en duurzaam Leusden	4
Liberaal, sociaal, vooruitstrevend	5
1. Duurzaamheid	6
2. Klimaatverandering en natuur	9
3. Wonen en bouwen	11
4. Werken en ondernemen	13
5. Onderwijs	15
6. Gezondheid	17
7. Veiligheid	20
8. Cultuur, toerisme en recreatie	21
9. Sport en bewegen	24
10. Goed bestuur	26
11. Digitalisering	28
Colofon	30

Liberaal, sociaal, vooruitstrevend

Vrijheid en zelfbeschikking met een overheid als vangnet, dat is waar D66 voor staat. D66 is een politieke partij die liberaal is. 'Laat iedereen vrij', zoals de partijleus zegt. Maar we zijn ook sociaal: 'laat niemand vallen'. D66 is een progressieve partij, die wil aanpakken wat nodig is om onze mooie gemeente Leusden vitaal en aantrekkelijk te houden.

D66 is een partij die veel ruimte biedt voor uitwisseling van ideeën en meningen. Zo komen we in de gemeenteraad tot creatieve ideeën en concrete voorstellen. Daadkracht en voortvarendheid vinden we belangrijk.

D66 wil een college dat ambitie, urgentie en leiderschap uitstraalt. D66 Leusden wil deze uitgangspunten centraal stellen in de komende raadsperiode. Met onze nieuwe lijsttrekker Martijn Kraa hebben wij gekozen voor iemand die onze gemeente vol overtuiging meeneemt naar de toekomst, met de oorspronkelijke waarden van D66 als basis. Idealisme en dromen vinden een praktische uitwerking door de pragmatische manier van oplossingen zoeken van D66.

Het is bij alle thema's een groot probleem dat Leusden, net als veel andere gemeenten, te weinig geld van het rijk krijgt. Hierdoor kunnen we vaak onze ambities niet waarmaken. Op alle fronten wordt geprobeerd verbetering in deze situatie te brengen, zeker ook door D66.

We zullen de komende vier jaar harde noten moeten kraken in onze gemeente. Hoe gaan we om met de grote plaatselijke en regionale woningbehoefte? Hoe realiseren we duurzaamheid en klimaatbestendigheid? Hebben we oog voor de natuur? Durven we keuzes te maken? In Leusden, Achterveld en Stoutenburg is voor iedereen een plek. Daarom moeten we de komende jaren woningen bouwen voor alle doelgroepen: ouderen, jongeren en gezinnen. Zowel koop als (sociale) huur.

D66 is Sociaal-Liberaal: dus ook in Leusden is iedereen welkom en helpen we mensen die dat nodig hebben.

1. Duurzaamheid

Verduurzamen staat voor de activiteiten die bijdragen aan een goede toekomst voor onszelf en de generaties na ons. We kunnen niet doorgaan met het uitputten van onze planeet. Daarom is duurzaamheid de rode draad in dit verkiezingsprogramma. D66 Leusden zet zich in voor het terugbrengen van de uitstoot van broeikasgassen, het vergroten van de biodiversiteit en het aanpassen van onze leefomgeving met het oog op de klimaatverandering. Een integrale aanpak – met een hechte samenhang tussen de verschillende beleids-terreinen – is daarbij het uitgangspunt.

Om onze aarde bewoonbaar te houden zal ook Leusden moeten veranderen, een transitie door moeten maken. De gevolgen van klimaatverandering en de afname van biodiversiteit zijn zo groot dat het leven zoals we het nu leiden geen optie meer is. We zullen onder meer fossiele energiebronnen, zoals aardolie en steenkolen, moeten vervangen door duurzame bronnen, zoals zonne- en windenergie. Deze energietransitie moet er in onze gemeente voor zorgen dat Leusden in 2040 energieneutraal is. Omdat iedere verandering effect heeft, moeten we ook lokaal onze verantwoordelijkheid nemen en ons gedrag verduurzamen. Om dit doel te halen zijn de volgende zaken van groot belang.

1.1. Duurzame huizen en gebouwen

Het verduurzamen van huizen en andere gebouwen in de gemeente zal een grote opgave worden, maar D66 ziet dit als een noodzakelijk onderdeel van de lokale energietransitie. Op het gebied van isoleren, elektrisch koken en energiebesparing zijn nog grote stappen te zetten. Dit geldt ook voor het terugbrengen van het gebruik van aardgas. Dit is geen eenvoudige opgave. D66 is voorstander van pilot-projecten, om te kunnen uitvinden hoe de verschillende wijken van het gas af gaan. D66 heeft ook oog voor de hoge kosten van de verduurzaming voor inwoners en wil onderzoek naar mogelijkheden als subsidies, gezamenlijk inkopen, duurzaamheidsleningen en gebouwgebonden financiering.

We zien ze overal steeds meer. Maar zelfs als alle daken vol liggen met zonnepanelen, is dat niet voldoende om in onze eigen energiebehoefte te voorzien.

1.2. Duurzaam gedrag

Het verduurzamen van ons gedrag zal het gebruik van energie en de uitstoot van CO2 terugdringen. Om dit te bereiken wil D66 dat we in onze gemeente blijvend minder afval produceren en afval zo veel mogelijk hergebruiken. Er zijn op dit gebied al mooie resultaten geboekt. D66 wil sterker inzetten op bewustwordingscampagnes en communicatie over maatregelen. Onder andere door het invoeren van het weren van reclamedrukwerk in de brievenbus, tenzij je een sticker opplakt. Er is een Energieloket dat voorlichting geeft. We willen dat dit loket niet alleen voor inwoners, maar ook voor ondernemers open staat.

1.3. Duurzaam vervoer

D66 zet zich ook in voor verduurzaming van het vervoer in de gemeente Leusden. Daarom moeten er meer laadpalen komen. We kiezen voor een betere inrichting van de gemeente voor het gebruik van fietsen in plaats van auto's. Dat betekent actief onderhouden en uitbreiden van onze fietspaden, -snelwegen en -stallingen. We pleiten voor het inrichten van veilige fietsstraten en het installeren van fietsvriendelijke stoplichten. D66 is voorstander van een goede ontsluiting van de buitengebieden voor fietsers, bijvoorbeeld door de aanleg van een fietspad langs de Postweg. Dit kan alleen in samenwerking met onze buurgemeenten. D66 wil bovendien knelpunten voor fietsers, zoals de gevaarlijke verkeerssituaties bij het Flankement en de aansluiting Horsterweg, wegnemen. D66 wil zich inzetten voor het gebruik van deelauto's, volgens het principe van GreenWheels of SnappCar.

1.4. Openbaar vervoer

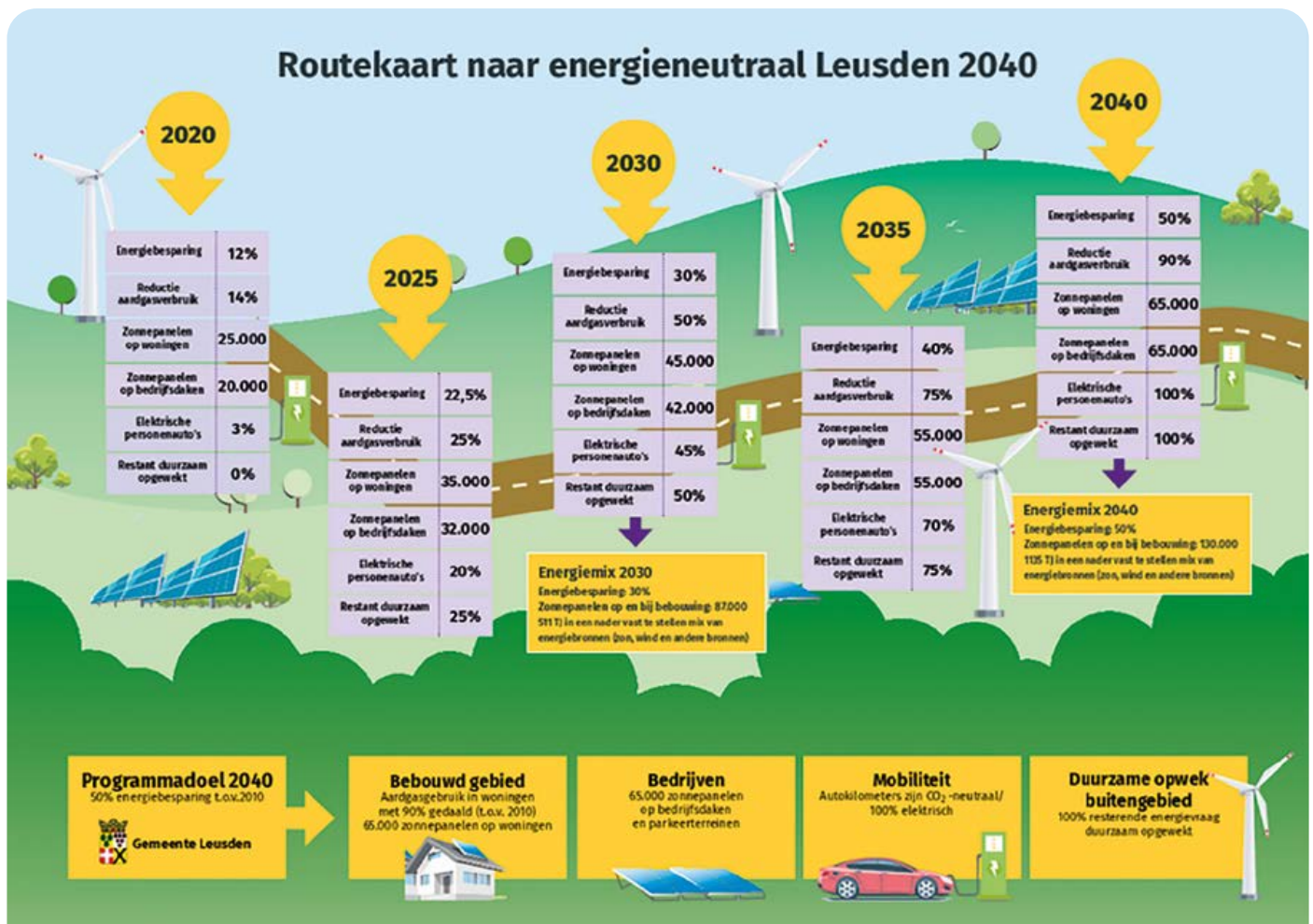
Goed en toegankelijk openbaar vervoer blijft in Leusden van groot belang. In samenwerking met de provincie en regio Amersfoort wil D66 Leusden zich inzetten voor regionale, betrouwbare, bereikbare en duurzame ov-verbindingen voor alle wijken. We willen de mogelijkheid onderzoeken om het OV onder te brengen in een overheidstransportdienst (zoals in U10 gemeenten).

1.5. Duurzame energieopwekking

D66 zet in op duurzame energieopwekking in onze gemeente. Bij de selectie van geschikte locaties voor windturbines en zonnepanelen staan de gezondheid van onze inwoners, de omgeving en de natuur uiteraard voorop, maar we moeten niet uit het oog verliezen dat het gaat om de toekomst van onze aarde. D66 steunt de plaatsing van windturbines en zonnepanelen langs de A28, als uit onderzoek blijkt dat dit geen gevaar oplevert voor de omgeving. Daarnaast willen we eigenaren van woningen en bedrijfsgebouwen stimuleren zonnepanelen te plaatsen. We zijn voorstander van lokaal eigenaarschap van zonnevelden en windturbines, bijvoorbeeld in de vorm van lokale energie coöperaties. Ook steunt D66 pilots met innovatieve en experimentele vormen van kansrijke nieuwe technologie.

1.6. Routekaart

De routekaart voor een energieneutraal Leusden die de gemeenteraad heeft vastgesteld, zal wat D66 betreft leidend zijn bij het zetten van stappen in de komende periode. Het tempo moet beslist omhoog, op alle onderdelen van de kaart, willen we het doel van een energieneutraal Leusden in 2040 halen. D66 wil dat zowel de gemeenteraad als de bewoners en bedrijven elk jaar over dit belangrijke onderwerp geïnformeerd worden: wat is er gedaan en met welk resultaat? De eerste grote doelen moeten al gehaald worden in 2025, zoals te zien in onderstaande afbeelding. Dat is al aan het einde van komende raadsperiode. D66 Leusden wil daar graag verantwoordelijkheid voor nemen.

De stappen die de gemeente Leusden moet nemen om in 2040 energie-neutraal te worden, staan beschreven in deze routekaart.

1.7. D66 samenvattende actiepunten 'Duurzaamheid'

Duurzaamheid is de rode draad in dit verkiezingsprogramma. De bestaande routekaart is leidend, maar het tempo moet omhoog. D66 wil daarvoor:

- Een integrale aanpak van duurzaamheid, omdat samenhang tussen de beleidsterreinen de kwaliteit en efficiëntie van de maatregelen bevordert
- Huizen verder isoleren en overgaan op elektrisch koken
- Elektrisch vervoer stimuleren met meer laadpalen en gebruik van deelauto's, beter openbaar vervoer, en vooral meer ruimte voor de fiets
- Zonnepanelen zoveel mogelijk op daken en windmolens langs de A28
- Experimenten met alternatieve duurzame vormen van energie

2. Klimaatverandering en natuur

Het klimaat verandert. We zien de gevolgen steeds vaker, van droogte en langdurige warmte, tot stortbuien. Daar hebben mens en natuur onder te lijden. Extra maatregelen om ook onze gemeente te beschermen tegen klimaatverandering zijn daarom nu nodig.

Bij klimaatadaptatie – je aanpassen aan het nieuwe klimaat – gaat het erom dat mensen zo min mogelijk overlast ervaren van de gevolgen van de klimaatverandering. Dat betekent dat een aanpassing van de openbare ruimte nodig is.

2.1. Woningen

Nieuwe wijken worden al energieleverend, klimaatbestendig en duurzaam gebouwd. Woningen die niet meer energie leveren dan er gebruikt wordt. Er is nagedacht over het voorkomen van hittestress en wateroverlast. Al bij de bouw van de woningen is er een plan voor de verwerking te zijner tijd van sloopafval, gebruikte materialen zijn recyclebaar. Bij de bouw houden we rekening met de natuur en nemen we zelfs maatregelen die goed zijn voor de natuur.

2.2. Biodiversiteit

Biodiversiteit is essentieel. Het gaat erom in de natuur zo veel mogelijk soorten dieren en planten te hebben, die elkaar in balans houden. Biodiversiteit kunnen we ook in de wijk bevorderen. Inwoners van Leusden kunnen hieraan bijdragen door hun tuinen te ontstemen en zoveel mogelijk inheemse beplanting in de tuin te zetten. Ook bedrijven moeten hun terrein natuurvriendelijk inrichten. Gelukkig hebben we in Leusden al veel

Er zijn veel maatregelen nodig om biodiversiteit te herstellen. Alleen zo kunnen we de prachtige dagpauwoog in Leusden behouden.

groen in de wijken. Dit kan nog biodiverser worden gemaakt. Daar is wel goed en doordacht onderhoud voor nodig. D66 wil de biodiversiteit verder bevorderen door natuurgebieden te creëren en te laten aansluiten op Natuurnetwerk Nederland. Maar ook door actief te werken aan natuurvriendelijke tuinen, bermen en oevers. En natuurlijk door mooie initiatieven zoals de Vlindertuin en het Voedselbos te blijven steunen 'Groene' leningen en subsidies kunnen daarbij financiële ondersteuning bieden.

2.3. Agrarische sector

D66 wil dat ook de agrarische sector verduurzaamt. De veestapel zal moeten krimpen en duurzamer 'boeren' moet de norm worden. D66 wil dat de gemeente daar een actieve rol in gaat spelen, bijvoorbeeld met het zoeken naar alternatieve inkomsten, het aanpassen van gemeentelijke regelgeving en bestemmingen voor onze agrarische ondernemers (zie het hoofdstuk over Cultuur, toerisme en recreatie).

2.4. D66 samenvattende actiepunten 'Klimaatverandering en natuur'

Extra maatregelen om ook onze gemeente te beschermen tegen klimaatverandering zijn nu nodig.

D66 zet in op:

- a) Nieuwe wijken bouwen die energieneutraal, klimaatbestendig, circulair en natuurinclusief zijn;
- b) Voor bestaande wijken plannen voor klimaatadaptie opstellen en daar biodiversiteit te verbeteren;
- c) Ondernemers stimuleren hun bedrijfsterrein groener in te richten;
- d) Groene initiatieven blijven steunen en nieuwe natuurgebieden creëren;
- e) Boeren door de gemeente laten helpen om verder te verduurzamen.

3. Wonen en bouwen

Nederland staat de komende jaren voor een enorme woningbouwopgave. De vraag naar woningen is veel groter dan het aanbod. Ook in onze regio moet je jarenlang wachten op een sociale huurwoning. Jongeren en ouderen vinden niet het soort woningen waar ze behoefte aan hebben. De uitdaging om alle woningen die nodig zijn te bouwen, ligt bij gemeenten en provincies. Ze moeten niet alleen het woningtekort terugdringen, maar ook zorgen dat de juiste woningen worden gebouwd.

D66 laat er geen misverstand over bestaan: er moet de komende jaren flink gebouwd worden. Elke gemeente, ook Leusden, moet zijn steentje bijdragen. We moeten in Leusden snel aan de slag, want woningen bouwen vraagt tijd. Niet alleen kosten de verschillende stappen in het bouwproces tijd, ook moet de tijd worden genomen om inwoners mee te nemen in de plannen van de gemeente en hen hierin waar mogelijk te laten participeren.

3.1. Bouwlocatie

Als je kijkt naar het aantal woningen die onze regio de komende jaren moet bouwen, mag Leusden niet achterblijven. Dat betekent in onze gemeente concreet: de komende twintig jaar in totaal zo'n 2.500 nieuwe woningen. Oftewel: 125 woningen per jaar.

Het zal niet lukken om 2.500 woningen te bouwen via inbreiding, binnen de lijnen die daarvoor ooit getrokken zijn (de 'rode contouren'). D66 wil daarom nu al, samen met omwonenden, de boeren en alle andere betrokkenen in de gemeente, kijken naar een geschikte bouwlocatie voor een flink aantal woningen. Op de nieuwe bouwlocatie willen we een groene, natuurvriendelijke en gevarieerde woonwijk realiseren, waar het plezierig wonen is. De Maanwijk wordt daar een mooi voorbeeld van.

Een speciale bouwlocatie is De Korf. Hier staat nu een sporthal met horeca, die gerenoveerd moet worden. D66 wil dat een projectontwikkelaar voor deze locatie een plan met onder meer appartementen ontwikkelt. In dat plan moeten ook alle huidige faciliteiten van De Korf voor Leusden behouden blijven.

3.2. Grondbeleid

Bij het ontwikkelen van een bouwlocatie heeft de gemeente niet altijd het stuur in handen. Natuurlijk kan de gemeente wel afspraken maken met grondbezitters, projectontwikkelaars en aannemers, maar vaak gebeurt dit via langlopende contracten die niet erg flexibel zijn. Wil de gemeente ook tijdens de bouw kunnen sturen en inspelen op nieuwe ontwikkelingen, kan ze het beste eigenaar van de grond zijn. Daarvoor is actief grondbeleid nodig. Dat vraagt om lef, goed managen van risico's en een slagvaardig bestuur. D66 durft het aan om deze weg in te slaan.

3.3. Duurzaam en klimaatbestendig bouwen

We vinden het belangrijk dat de woningen die gebouwd worden, duurzaam, klimaatbestendig en natuurinclusief zijn. 'Natuurinclusief' wil zeggen dat we om de woning maatregelen voor flora en fauna treffen om biodiversiteit te bevorderen. Zoals nestkasten plaatsen, vogeldakpannen leggen, inheemse flora in de tuin zetten en zo meer. Nieuwe woningen, tuinen en openbare ruimte moeten bovendien tegen klimaatverandering bestand zijn. D66 wil ook voor bestaande woningen in dit opzicht stappen zetten. Meer hierover lees je in het hoofdstuk over duurzaamheid.

3.4. Wonen voor iedereen

Gevarieerd bouwen is belangrijk. Jongeren zoeken vaak een ander soort huis dan ouderen of gezinnen. Er moet daarom meer aandacht komen voor variatie in het aanbod van woningen. Denk aan levensloopbestendige woningen, knarrenhofjes of kleinere woningen voor jongeren. D66 is voorstander van proefprojecten voor alternatieve woonvormen. Ook moeten groepen mensen de kans krijgen samen een woonproject te ontwikkelen. Het op een verantwoorde manier splitsen van woningen moet eenvoudiger worden. Dit alles is ook belangrijk voor de doorstroming op de woningmarkt.

D66 wil onderzoeken of bij verkoop van woningen een woonverplichting door de koper van vijf jaar verplicht in het koopcontract kan worden opgenomen.

Iedereen moet kunnen wonen, ook inwoners met een kleine beurs. D66 heeft daarom, samen met de andere politieke partijen in Leusden, afgesproken dat in elk geval veertig procent van alle nieuwe woningen bestaat uit sociale huurwoningen, goedkope koopwoningen en woningen met een middelhoge huur. D66 gaat er de komende jaren goed op letten dat dit ook gebeurt. Wat D66 betreft zijn ook vluchtelingen welkom in de gemeente Leusden en moet er voor hen woonruimte beschikbaar zijn.

3.5. D66 samenvattende actiepunten 'Wonen en bouwen'

D66 wil fors meer woningbouw in Leusden. Daarvoor wil D66:

- a) De komende twintig jaar 2.500 woningen erbij (125 woningen per jaar).
- b) Samen met agrariërs en alle andere betrokkenen zoeken naar geschikte locaties buiten de huidige rode contouren.
- c) De gemeente zal gronden moeten aankopen om zelf te kunnen sturen (=actief grondbeleid).
- d) In de nieuwe wijken zal een grotere variatie van woningen komen, ook voor nieuwe projecten van bewonersinitiatieven.
- e) Onderzoek of bij de verkoop van woningen een woonverplichting kan worden opgenomen.

Enkele D66-fractie-leden op de bouwplaats van de nieuwe Maanwijk. Een goede start aan de door D66 gewenste 125 woningen per jaar, die nodig zijn om aan de Leusdense woningbehoefte te voldoen.

4. Werken en ondernemen

De centrale ligging van Leusden biedt goede kansen om nieuwe bedrijvigheid aan te trekken en de bestaande te behouden. De plaatselijke economie is belangrijk voor de financiële draagkracht en het welzijn van de bewoners. Samenwerking met gemeenten in onze regio is belangrijk. Voor de gemiddelde werknemer spelen gemeentegrenzen immers geen rol. Door samenwerking stemmen we de economische activiteiten in de regio goed op elkaar af en voorkomen we concurrentie tussen gemeenten.

De toekomst biedt kansen en uitdagingen voor Leusden, zoals technologische ontwikkelingen, automatisering en het verduurzamen van de omgeving en de economie. D66 ziet dat werk de komende jaren zal veranderen.

4.1. Arbeidsmarkt

We zien toenemende digitalisering en robotisering en we zien een arbeidsmarkt die van werknemers steeds meer flexibiliteit vraagt. Werknemers hebben meer behoefte aan keuzevrijheid in het aannemen van opdrachten. Deze omwenteling vraagt veel. De gemeente kan hier een ondersteunende rol spelen. D66 ziet een rol voor de gemeente in bijvoorbeeld het stimuleren van omscholing en het streven naar voldoende banen op elk opleidingsniveau in sectoren die wij kansrijk vinden: zorg, bouw, slimme fabrieken, kleinschalige industrie, ambacht, ICT, recreatie en toerisme, persoonlijke dienstverlening en sociaal ondernemerschap in Leusden.

4.2. Kansen bieden

We hebben zorgen over ongeschoolde en praktisch geschoolde mensen waarvoor geen plek meer is op de arbeidsmarkt. Daarom steunt D66 initiatieven om voor hen een waardevolle plek in de maatschappij te realiseren. Zo willen we de projecten stimuleren die zich richten op laaggeletterdheid en digitale vaardigheden voor alle inwoners. D66 vraagt aandacht voor de positie van de werkzoekende op de arbeidsmarkt. We willen dat iedereen kan blijven meedoen, in betaald dan wel in (deels) onbetaald werk, en ongeacht welke afstand tot de arbeidsmarkt of beperking dan ook. Door betere begeleiding en minder regels en verplichtingen verwachten we dat mensen sneller aan een baan geholpen worden, waardoor eigenwaarde, welzijn en geluk groter worden.

4.3. Ondernemen

Als liberale partij vindt D66 dat ondernemers de ruimte moeten krijgen: niet meer regels dan noodzakelijk en regelmatig checken of regelgeving nog wel up-to-date is. Daarbij verwachten we dat ondernemers hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen en daar anderen ook toe uitdagen. We vinden de zelfstandige professionals in Leusden belangrijk, met het oog op hun bijzondere kennis en ervaring en hun innoverend vermogen.

D66 wil een minder strikte scheiding van wonen en werken.

Ze zetten hun kennis en ervaring vaak in om de eigen woonomgeving te verbeteren. D66 wil dat belemmeringen in regelgeving voor zelfstandige professionals worden weggenomen en het vestigingsklimaat voor deze doelgroep goed is. We vinden dat de gemeente meer gebruik kan maken van lokale professionals door hen in aanbestedingsprocedures nadrukkelijk ruimte te geven.

4.4. Ruimte voor ondernemen

Innovatie vraagt om creativiteit en daarvoor kan de gemeente beleid maken om broedplaatsen, ateliers en gebouwen voor bedrijfsontwikkeling te ondersteunen en faciliteren. Juist daar komen vernieuwingen vandaan. Momenteel vindt een deel van de werkzaamheden plaats in woonwijken, waaruit blijkt dat verschillende functies naast elkaar kunnen plaatsvinden. D66 wil daarom een minder strikte scheiding van bedrijventerreinen, park- en woongebieden bewerkstelligen, via flexibiliteit in bestemmings- en omgevingsplannen. Er heeft een verandering plaatsgevonden in de balans tussen thuiswerken of op kantoor werken. Daardoor zal misschien minder kantoorruimte nodig zijn. De maakbedrijven hebben juist een grote behoefte aan bedrijfsruimte. D66 pleit voor de ontwikkeling van passende werklocaties en bedrijventerreinen.

4.5. Winkels

De winkelcentra hebben te maken met de sterke groei van het online aankopen. D66 is daarom geen voorstander van uitbreiding van het aantal winkels, bijvoorbeeld bij ontwikkeling van nieuwe wijken. Wel wil D66 aandacht voor het beleid met betrekking tot de detailhandel, dat zes jaar geleden is vastgesteld. In die tijd is er veel veranderd, mede door de pandemie. Op een groot aantal punten is behoefte aan actualisering van het beleid.

4.6. D66 samenvattende actiepunten 'Werken en ondernemen'

De plaatselijke economie is belangrijk voor de financiële draagkracht en het welzijn van de bewoners. D66 is voorstander van:

- a) Samenwerken in de regio voor nieuwe bedrijvigheid;
- b) Omscholing stimuleren en streven naar voldoende banen op elk opleidingsniveau;
- c) Betere begeleiding en minder regels en verplichtingen waardoor mensen sneller aan een baan geholpen worden;
- d) Wegnemen van onnodige of verouderde regelgeving voor ondernemers en zelfstandige professionals;
- e) Minder strikte scheiding van wonen en werken in bestemmings- en omgevingsplannen;
- f) Geen vanzelfsprekende groei van het aantal winkels; actualisering van het detailhandelsbeleid.

5. Onderwijs

Goed onderwijs is de basis voor een vrije, gelukkige samenleving waarin iedereen tot zijn recht kan komen. Een goede opleiding geeft ook de vrijheid om de toekomst aan te kunnen, met alles wat er op je afkomt in een wereld die steeds sneller verandert. Goed onderwijs en onderzoek zijn ook de sleutel voor een sterke, duurzame en wendbare economie. D66 draagt vanouds onderwijs een warm hart toe. Ook in Leusden staan we voor goed onderwijs!

5.1. Kansengelijkheid

In de Kansentlas van het SEO kun je terugzien hoe de gelijkheid van kinderen in Leusden is gemeten. Gelukkig scoren Leusdense kinderen goed op alle fronten: onder meer de CITO-score, het aantal onderwijsjaren en uiteindelijk het inkomen op hun 28e verjaardag. Toch scoren kinderen van relatief arme gezinnen slechter. Daarom is het belangrijk dat de gemeente waar nodig ouders helpt bij het vinden van passend werk, scholing en het oplossen van financiële problemen.

5.2. Voorschool

Voorkomen is beter dan genezen. In de leeftijdsgroep 0 tot 4 jaar kunnen ontwikkelachterstanden worden voorkomen. Dit gebeurt in Leusden bij de Peuterwerkplaats. Hierdoor kunnen alle kinderen een eerlijke start maken op de basisschool. D66 vindt het belangrijk dat er voldoende geld voor beschikbaar blijft. Ook moet er voldoende ruimte zijn voor overleg tussen de ouders, de Peuterwerkplaats en het consultatiebureau, om de gewenste ontwikkelingen te volgen en om eventuele trends te signaleren.

Kinderen in Leusden scoren nationaal gezien op alle fronten goed.

5.3. Basisschool

De gemeente is op de eerste plaats verantwoordelijk voor de huisvesting van de 13 basisscholen in Leusden. Daarvoor heeft de gemeente een goed huisvestingsplan, waardoor alle scholen op termijn in goede, moderne schoolgebouwen zijn ondergebracht. De gemeente kan meer doen. Ieder kind heeft recht op leren, dus wat D66 betreft zijn er geen thuiszitters in Leusden. De gemeente moet actief helpen om ieder kind passend onderwijs te laten volgen. Daarnaast zet D66 zich in voor een rijke schooldag. Dat betekent een dagvullend programma waarbij kinderen in de eigen omgeving kennismaken met sport, cultuur en natuur. Dit vereist een sterke samenwerking tussen onderwijs, opvang en lokale verenigingen, instellingen en organisaties. De gemeente kan deze partijen helpen om dit te realiseren. Uiteraard moeten alle scholen 'gezond' zijn, met bijvoorbeeld groene, rookvrije schoolpleinen en gezond eten en drinken op school.

5.4. Voortgezet onderwijs

Voor sommige kinderen is de overstap naar de middelbare school erg groot. Daarvoor is er een mooi project dat getrainde vrijwilligers koppelt aan kinderen die daar om welke reden dan ook behoefte aan hebben (Coach4you). Gemeente en scholen kunnen daar meer bekendheid aan geven. Hierdoor krijgen meer kinderen een goede start op de 'middelbare'. En zo worden er ook meer vrijwilligers hiervoor geworven.

5.5. Volwasseneneducatie

Leren stopt niet bij het laatste diploma, maar zet altijd door: 'een leven lang leren' wordt de norm. D66 wil dat de signalering van laaggeletterdheid en laaggecijferdheid goed op de radar komt bij de sociale dienstverlening, bijvoorbeeld bij de schuldaanpak. Er moet een laagdrempelig onderwijsaanbod voor laaggeletterdheid en laaggecijferdheid zijn.

5.6. D66 samenvattende actiepunten 'Onderwijs'

Onderwijs is de basis voor een vrije, gelukkige samenleving waarin iedereen tot zijn recht kan komen. Daarvoor wil D66:

- a) Voldoende geld voor de voorschool en ruimte voor overleg met alle betrokkenen;
- b) Hulp aan ouders bij het vinden van een baan en het oplossen van financiële problemen;
- c) Actieve hulp om ieder kind passend onderwijs te laten volgen;
- d) Gezonde basisscholen met voor iedereen een rijke schooldag;
- e) Hulp bij de overstap naar de middelbare school;
- f) Onderwijsaanbod voor laaggeletterdheid en laaggecijferdheid.

6. Gezondheid

Iedere inwoner van onze gemeente verdient de kans om lang en gezond te leven, in een samenleving die niemand uitsluit. In Leusden is al veel goed geregeld als het hierover gaat. Toch heeft D66 Leusden ook hier de nodige ambities.

D66 laat iedereen vrij, maar niemand vallen. We vertrouwen op de eigen kracht van mensen en investeren in preventie. Maar wie zorg nodig heeft, verdient de best mogelijke ondersteuning en hulp. D66 is optimistisch, maar vindt ook dat er ruimte is voor verbetering in Leusden. De zorg kan dichterbij inwoners worden georganiseerd en beter aansluiten op wat zorgbehoevenden en hun familie, vrienden, collega's en burens zelf kunnen doen.

6.1. Maatwerk en toegankelijkheid

D66 wil dat er meer maatwerk in de zorg wordt geleverd. We kijken waar mensen behoefte aan hebben en passen de regels en het budget daarop aan – dus niet omgekeerd! Er is meer aandacht nodig voor het tijdig signaleren van mensen die specialistische zorg nodig hebben. Wij verwachten dat de gemeente het overleg tussen zorgaanbieders, het sociaal team en vrijwilligers- en welzijnsorganisaties stimuleert, zodat mensen zo snel en goed mogelijk geholpen worden. Het is niet altijd duidelijk waar inwoners terecht kunnen voor zorg of ondersteuning. De gemeente moet voor duidelijke aanspreekpunten zorgen. Wij vinden de rol van wijkteams van groot belang: zij zorgen voor laagdrempelige hulp en leveren zorg op maat. Er moet voldoende specialistische kennis bij de gemeente aanwezig zijn om deze wijkteams te ondersteunen.

6.2. Innovatie

Innovatie in de zorg is belangrijk. Daarom stimuleert D66 het gebruik van e-health als middel om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Het zorgt ervoor dat mensen beter contact met hun zorgverleners kunnen houden en maatwerk geleverd kunnen krijgen. Daarom willen wij dat de gemeente kansrijke innovaties versnelt, bijvoorbeeld door hierop aan te dringen bij de Woningstichting Leusden, zorg- en welzijnsorganisaties en initiatiefnemers voor nieuwe woningen. De gemeente kan hier ook zelf aan bijdragen in haar rol als zorginkoper.

6.3. Aandacht voor ouderen

Leusden vergrijsst, senioren zijn vaak nog volop actief. Veel ouderen willen kleiner of anders wonen. Dan moeten er wel meer passende woningen beschikbaar zijn. Dit brengt doorstroming op gang. D66 wil divers bouwen, ook voor ouderen. Naast appartementen ook woningen met een flinke leefruimte en een kleine tuin. We willen, dat de gemeente splitsen van woningen gemakkelijker maakt en meer-generatiewoningen faciliteert. D66 wil dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen, ook als daar extra ondersteuning voor nodig is. Behoud van mobiliteit is voor ouderen belangrijk om zelfstandig te blijven en helpt tegen eenzaamheid. Daarom zijn goede busverbindingen ook voor deze groep noodzakelijk. Winkelcentra moeten vanuit alle kernen en wijken zonder overstap bereikbaar zijn. Wijkverenigingen en activiteiten voor senioren verdienen versterking en financiële ondersteuning. We maken ons sterk om voor iedere wijk een wijkkamer te realiseren.

6.4. Jeugdzorg

D66 wil de juiste zorg voor iedere jongere. Als je goed in je vel zit heb je de vrijheid om je dromen na te jagen en je talenten ten volle te benutten, de vrijheid om je eigen plek te vinden in de maatschappij. Daarvoor moet Leusden behalve de juiste zorg ook laagdrempelige trainingen voor jongeren en hun begeleiders aanbieden. Zulke trainingen helpen problemen op te lossen en te leren hoe je met jezelf moet omgaan.

6.5. Preventie

Maar belangrijker nog is zorgen dat onze jongeren géén zorg nodig hebben. Daarvoor moet de gemeente meer en beter aan preventie werken. Samenwerking met verloskundige, consultatiebureau, huisarts, kinderopvang, school, schoolarts en clubs is daarvoor belangrijk. En natuurlijk met familie en vrienden.

D66 wil dat er meer tijd en gelegenheid komt voor professionals in zorg, onderwijs en kinderopvang om met gezinnen in vertrouwen te overleggen welke obstakels zij ervaren en hoe ze daarmee om kunnen gaan. En natuurlijk welke hulp daarbij nodig zou kunnen zijn.

Eén van de manieren om hieraan bij te dragen is 'Stevig Ouderschap'. D66 heeft zich hiervoor lang sterk gemaakt en Leusden zal daar in de loop van 2021 mee starten. Jonge ouders kunnen in de eerste zes maanden na de geboorte van hun kind hulp krijgen. Zo kunnen we voorkomen dat ouders met een moeilijk verleden dit doorgeven aan hun kinderen.

6.6. Ondersteunen

De inzet van vrijwilligers en mantelzorgers is van groot belang voor de sociale kracht van Leusden op het gebied van zorg en welzijn. Wij vinden het daarom belangrijk inwoners te stimuleren om als vrijwilliger een bijdrage te leveren. Bovendien willen wij dat vrijwilligersorganisaties meer betrokken worden bij de formele zorg, om beter passende zorg en hulp te kunnen bieden. D66 vindt het belangrijk dat inwoners de beschikking hebben over onafhankelijke cliëntondersteuning en daar actief over geïnformeerd worden. Zo krijgen ze hulp bij het organiseren van hun zorg en ondersteuning. D66 wil de zichtbaarheid, herkenbaarheid en vindbaarheid hiervan vergroten, vooral als het gaat om cliënten die zelf niet de weg naar een voorkeursaanbieder kunnen vinden.

6.7. Inclusieve samenleving

In 2016 werd het VN-verdrag voor rechten van mensen met een beperking van kracht in Nederland. Het belangrijkste punt hierin is inclusief beleid, dat iedereen insluit en niemand buitensluit. Het is beleid dat rekening houdt met de verschillende beperkingen van mensen, op fysiek, verstandelijk of psychisch gebied.

De Klepper in Leusden is een mooi ontmoetingscentrum voor mensen met een beperking. Dergelijke initiatieven moeten gesteund worden.

Dit vraagt om een overheid die zich inleeft in mensen en de problemen die zij ervaren. Om die reden moet de gemeente in de komende raadsperiode de toegankelijkheid van algemene voorzieningen voor mensen met een beperking verbeteren.

Zo'n samenleving betekent voor D66 ook, dat vluchtelingen worden opgevangen en statushouders zo snel mogelijk hulp krijgen om in te burgeren. Voor statushouders, waarvan iedere gemeente jaarlijks een aantal krijgt toegewezen, moet dit in beleid worden vastgelegd.

6.8. Inclusieagenda

Wat D66 Leusden betreft gaat de gemeente erop toezien dat de lokale Inclusieagenda wordt uitgevoerd, zodat niemand buiten de boot valt. Het gaat erom dat we bij elke aanpassing in de openbare ruimte rekening houden met de gevolgen voor de inwoners. Een mooi voorbeeld zijn openbare toiletten in de winkelcentra, die ook buiten de winkelsluitingstijden toegankelijk zijn. D66 wil deze graag realiseren. D66 wil dat de gemeente samenwerkt met maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en het onderwijs om hen te kunnen ondersteunen, stimuleren en faciliteren bij het vergroten van de toegankelijkheid. Zo wordt de inclusieve samenleving van ons allemaal.

6.9. Schone lucht

De gemeente moet zich inspannen voor schone lucht voor iedereen. Niet alleen door het verduurzamen van de agrarische sector, maar ook door het verminderen van fijnstof door houtstook en verkeer. Hiervoor zal zeker ook voorlichting en bewustwording nodig zijn. D66 is ook voorstander van een verbod op het afsteken van vuurwerk, met uitzondering van de lichtste categorie, zoals de bekende sterretjes. Voor de jaarwisseling kan gezocht worden naar een mooi, veilig en schoon alternatief.

6.10. D66 samenvattende actiepunten 'Gezondheid'

Iedereen verdient een kans op gezond en lang leven. In Leusden wil D66 daarvoor:

- a) Meer maatwerk in de zorg en meer gebruik van specialistische kennis;
- b) Stimuleren van e-health samen met andere partners in Leusden;
- c) Levensloopbestendige huizen en andere nieuwe woonconcepten;
- d) Versterking en verbreding van de wijkverenigingen en hun wijkkamers;
- e) Voor de jeugd en hun verzorgers veelsoortige en laagdrempelige trainingen;
- f) Preventie door meer ruimte voor overleg met ouders van jonge gezinnen en betrokken professionals;
- g) Gezond gedrag stimuleren met onder andere zorgverzekeraars en zorgprofessionals;
- h) Vrijwilligersorganisaties meer betrekken bij de formele zorg;
- i) De vindbaarheid van de onafhankelijke cliëntondersteuning vergroten;
- j) De toegankelijkheid voor mensen met een beperking verbeteren, onder andere door uitvoering van de lokale inclusie agenda;
- k) Hulp aan statushouders vastleggen in beleid;
- l) Schone lucht door verminderen uitstoot fijnstof door houtstook en verkeer en door verbieden van vuurwerk.

7. Veiligheid

D66 is blij om te kunnen zeggen dat de gemeente Leusden het goed doet op het gebied van veiligheid. Wanneer Leusden wordt vergeleken met andere Nederlandse gemeentes is duidelijk dat we het bovengemiddeld goed doen. Toch zien we ruimte voor verbetering.

7.1. Online criminaliteit

Leusden kent wel een bovengemiddelde hoeveelheid online criminaliteit (zie 'Waar staat je gemeente', 2021). Dit heeft de gemeente eerder aangepakt met het spel Hackshield waar kinderen een cyberagent konden worden. Hierbij werd dan gewezen op de gevaren van het internet. D66 wil graag meer preventieve programma's, bijvoorbeeld voor senioren. Hiermee hopen wij de online misdaad in Leusden terug te kunnen dringen.

7.2. Diefstallen

Een tweede verbetering is de verdere beperking van diefstallen van voertuigen en met name fietsen. In onze fiets-gemeente Leusden moeten mensen hun fietsen met gerust hart kunnen stallen. Hier steunen we maatregelen als fietsenrekken waaraan fietsen goed op slot te zetten zijn en aandacht voor bekende diefstal-locaties.

7.3. Openbare ruimte

De openbare ruimte is van iedereen en iedereen moet zich daar dan ook veilig weten. D66 Leusden pleit voor actieve en assertieve handhaving bij overtreding van verkeersregels, overlast of drugshandel. Op veel fietspaden, zowel binnen als buiten de bebouwde kom, kan betere verlichting de veiligheid vergroten. Bijvoorbeeld tussen Amersfoort en Leusden en tussen Leusden en Achterveld. Hetzelfde geldt voor voetpaden in het hele dorp. Deze moeten goed onderhouden worden en goed verlicht. In uitzonderlijke situaties kan cameratoezicht een optie zijn (zie hiervoor ook de paragraaf over digitalisering in het hoofdstuk over bestuur).

7.4. D66 samenvattende actiepunten 'Veiligheid'

Leusden is een relatief veilige gemeente. Toch ziet D66 de volgende verbetermogelijkheden:

- a) Meer preventieve programma's tegen digitale criminaliteit, bijvoorbeeld voor senioren;
- b) Maatregelen om diefstal van fietsen tegen te gaan;
- c) Openbare ruimte beter verlichten en soms handhaving met gebruik van camera's.

Leusden scoort bovengemiddeld goed op veiligheid, mede door onze handhavingsambtenaren. (hier met D66-raadslid Jan Mülder)

8. Cultuur, toerisme en recreatie

De verwachting is dat toerisme, recreatie en bezoek aan culturele voorzieningen binnen de regio de komende jaren zullen toenemen. Dit vertaalt zich in bestedingen en werkgelegenheid. We willen, gelet op deze autonome groei van bezoekers, zorgen voor spreiding van voorzieningen met een goede match tussen vraag en aanbod. Om inwoners en toeristen te blijven boeien, mogen daarbij cultuur en recreatie in Leusden zeker niet vergeten worden.

Onze gemeente en regio hebben belang bij goed bereikbare en toegankelijke voorzieningen voor cultuur, recreatie en toerisme. Een aanbod dat goed aansluit op de behoeften van zowel inwoners als bezoekers. D66 is een warm voorstander van duurzame ontwikkeling van de vrijetijdseconomie. Het is belangrijk daarbij oog te hebben voor zowel bezoekers als inwoners.

Cultuur

D66 vindt cultuur een belangrijk middel tot verrijking van ons leven en de Leusdense samenleving. Een gevarieerd cultuuraanbod kan bewoners bij elkaar brengen. Daarom moet de gemeente dit actief steunen.

8.1. Cultuurnota

Leusden kent veel verschillende culturele organisaties. Onduidelijk is welke organisatie door de gemeente gesteund wordt, hoe dat gebeurt en om welke reden. Daarom vindt D66 dat er een cultuurnota moet komen die dit duidelijk maakt. Daarbij moet er voldoende budget beschikbaar komen om te zorgen dat organisaties en initiatieven kunnen voortbestaan en er ruimte is voor nieuwe ideeën.

De cultuurkoepel moet een voor alle culturele organisaties overkoepelend orgaan worden, waar alle cultuurorganisaties aan kunnen bijdragen.

Ons cultureel erfgoed dient bewaard te blijven en onder de aandacht van de inwoners gebracht te worden in samenwerking met de Historische Kring. Daarom willen we dat de gemeente actief blijft meedoen met de Open Monumentendag.

8.2. Culturele speerpunten

Omdat de verwachting is dat de Korf in de huidige vorm zal verdwijnen, moet er een nieuwe locatie voor theater de Tuin komen. D66 wil dat spoedig onderzocht wordt hoe het theater in combinatie met het gebouw van de bibliotheek een nieuw cultuurhuis kan vormen. D66 wil het cultuur- en muziekonderwijs op de basisscholen blijven stimuleren via het project 'Scholen in de Kunst', dat alle kinderen met cultuur kennis wil laten maken.

8.3. Toerisme en recreatie

De komende jaren zullen toerisme en recreatie van groot belang worden voor onze lokale economie. De verwachting is dat het toeristisch bezoek aan en binnen de regio de komende jaren toeneemt, door een groei van het aantal inwoners en toeristen. De vrijetijdseconomie is in opkomst. Dit vertaalt zich in bestedingen en werkgelegenheid. Natuurlijk verliezen we daarbij goede recreatie-mogelijkheden voor de inwoners van al onze woonkernen niet uit het oog.

8.4. Regio

Als het gaat om toerisme en recreatie kijkt D66 naar de schaal en maat van Leusden. We praten dan over de regio waar Leusden deel van uitmaakt. De toerist kijkt vooral naar de aantrekkelijkheid van een regio. Samenwerking binnen de regio kan bijvoorbeeld door de toeristische mogelijkheden op elkaar af te stemmen en online samen te werken in één groot systeem waarmee we toerisme 'boekbaar' kunnen maken.

8.5. Naturrecreatie

Het accent ligt op de regio, maar dat wil niet zeggen dat er geen kansen voor Leusden als gemeente zijn. Vooral de Leusdense natuur biedt kansen en mogelijkheden om het toerisme en recreatie uit te breiden. Door bezoekers naar Leusden te trekken voor met name het outdoor-toerisme kunnen we zorgen dat de lokale economie gestimuleerd wordt. Uiteraard is het een voorwaarde dat het unieke karakter van onze natuur hier niet onder lijdt.

8.6. Ontwikkelingen

De komende decennia zal ook Leusden vergrijzen. Hierdoor zullen ook meer eigen inwoners gebruik gaan maken van onder andere de Leusdense toeristische, recreatieve en horeca-voorzieningen. Deze groep kan ook als vitale oudere werkzaam zijn in deze sector.

Ook in Leusden zullen de komende jaren veel agrarische bedrijven zich op andere activiteiten gaan richten. Voor die bedrijven liggen er kansen in toerisme en recreatie. De gemeente zou met soepele regelgeving en een goed doordacht toeristisch beleid deze bedrijven kunnen helpen. Dit draagt ook bij aan verduurzaming van de agrarische sector (zie ook het hoofdstuk over duurzaamheid).

Kanoverhuur bij het Valleikanaal, een van de voorbeelden van naturrecreatie. Dit soort recreatie kan uitgebreid worden.

8.7. Initiatieven

D66 wil de mogelijkheden voor de aanleg van een recreatieplas onderzoeken.

D66 is van mening dat we moeten uitbreiden in kleinschalige verblijfplaatsen, zoals vakantiewoningen, B&B's en camperplaatsen in het buitengebied. Hierbij kiezen we bewust niet voor grootschalige vakantieparken of ander massatoerisme. Om het aantal kleinschalige verblijfplaatsen te laten groeien, zal de gemeente haar beleid op dit gebied, dat gedateerd is, moeten actualiseren. Sinds begin 2021 heeft Leusden zijn eigen zelfstandige stichting voor toeristische informatievoorziening (de STIL). Deze stichting runt onder andere de VVV in de Bibliotheek. De STIL heeft de ambitie om een winkel in De Hamershof te openen. D66 juicht dit initiatief toe.

8.8. D66 samenvattende actiepunten 'Cultuur, toerisme en recreatie'

Cultuur en recreatie zijn nodig om bewoners en bezoekers te boeien en te laten groeien.

D66 wil dit versterken door:

- a) Een nieuwe cultuurnota waarbij er voldoende budget komt voor de bestaande organisaties, waardoor er ruimte is voor nieuwe ideeën en uitbreiding van de cultuurkoepel;
- b) Onderzoek naar huisvesting van theater De Tuin bij de huidige bibliotheek;
- c) Cultuur- en muziekonderwijs op de basisscholen blijven stimuleren;
- d) Actief aan de Open Monumentendag blijven meedoen;
- e) Toeristische samenwerken binnen de regio o.a. met één groot online 'boekbaar' systeem;
- f) Stimuleren van out-door toerisme;
- g) Versoepeling van regelgeving om agrarische bedrijven meer toeristische kansen te bieden;
- h) Mogelijkheden van een recreatieplas onderzoeken;
- i) Uitbreiden van kleinschalige verblijfplaatsen en daarvoor het beleid versoepelen;
- j) VVV steunen om aparte winkel in Hamershof te openen.

9. Sport en bewegen

Sporten is een doel op zich, voor plezier, vrijetijdsbesteding en lichamelijke activiteit. Tegelijkertijd is sporten belangrijk voor gezondheid en welzijn. Het sportaanbod van Leusden maakt onze gemeente aantrekkelijk, zelfs voor mensen die elders wonen. Daarbij telt Leusden een groot aantal verenigingen die verschillende sporten voor alle verschillende leeftijden en niveaus mogelijk maken.

9.1. Inclusief sporten en bewegen

D66 wil zich inzetten om sporten en bewegen ook voor alle oudere inwoners mogelijk te maken en actief te promoten. Alle Leusdenaren moeten met plezier kunnen sporten en bewegen. Verenigingen hebben hier een belangrijk aandeel in. Sporten is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Sportaanbieders moeten actief rekening houden met sporters die het bijvoorbeeld minder breed hebben of lichamelijk of geestelijk beperkt zijn. Dit kan bijvoorbeeld door aangepaste lidmaatschapsvormen en sportfaciliteiten mogelijk te maken. Jong geleerd is oud gedaan, dus maak al vroeg op de basisschool kennis met sport. Buurtsportcoach is een belangrijke spil in het netwerk als het om sporten op basisscholen gaat. Allerlei andere prachtige initiatieven verdienen de blijvende steun van de gemeente.

9.2. Veilig sporten

Een veilig en positief sportklimaat is de belangrijkste voorwaarde voor sport. Daarom vindt D66 dat de gemeente moet toezien op de aanwezigheid en beschikbaarheid van vertrouwenspersonen bij alle verenigingen en een goede screening van medewerkers en vrijwilligers. Daarnaast kan de gemeente deze verenigingen helpen met de ontwikkeling van een preventief beleid tegen grensoverschrijdend gedrag.

Aangepaste Sport: D66 vindt dat sport ook toegankelijk moet zijn voor mensen met een beperking.

9.3. Samenwerking in de sport

Leusden telt een groot aantal commerciële sportaanbieders en heeft een uitgebreid vrijwillig sportverenigingsleven. D66 ondersteunt het opzetten van een sportnetwerk waarin alle Leusdense aanbieders elkaar kunnen ontmoeten en good practices kunnen uitwisselen. D66 ondersteunt het online social community platform dat wordt opgezet door het Platform Sport & Bewegen Leusden. D66 wil graag een Leusdense Sportpas waarmee inwoners van de gemeente bij alle aangesloten sportaanbieders en verenigingen kunnen sporten. Jongeren en minder draagkrachtigen moeten deze pas met korting kunnen krijgen.

9.4. Verenigingen en vrijwilligers

Sportverenigingen en sportgelegenheden kunnen niet zonder vrijwilligers bestaan. Waardering voor deze dragende krachten, maar ook het promoten van vrijwilligerswerk door de gemeente is daarom nodig. Een vrijwilligersvacaturebank kan daarbij helpen. Ook wil D66 dat de gemeente sportverenigingen begeleidt bij het realiseren van hun sportdoelen. Vrijwillige initiatieven, zoals het Bikepark Leusden en het Open Sportpark Leusden Zuid, moeten naar de mening van D66 door de gemeente financieel worden ondersteund.

9.5. Uitbreiding van mogelijkheden

Er zijn in Leusden nog mogelijkheden om recreatief bewegen verder uit te breiden. Een boulder-wand, waar geklommen kan worden zonder touw. Dit kan bijvoorbeeld bij één van de fietstunnels. En er is behoefte aan meer terrein waar honden onder begeleiding van hun bazen los kunnen lopen.

Het zwembad Octopus is een belangrijke voorziening. D66 wil onderzoeken wat de optimale vorm van exploitatie is. Kunnen er nog functies worden toegevoegd? En hoe kan de continuïteit van de gesponsorde Swim Experience worden gegarandeerd? De Experience is een unieke zwembelevens voor de Leusdense schoolgaande jeugd.

9.6. D66 samenvattende actiepunten 'Sport en bewegen'

Sporten is belangrijk voor gezondheid en welzijn. Om dat te continueren en uit te breiden is D66 er voor dat:

- a) Sportaanbieders rekening houden met sporters die het minder breed hebben of een beperking hebben door het aanbieden van aangepaste lidmaatschapsvormen en sportfaciliteiten;
- b) Verenigingen geholpen worden met de ontwikkeling van een preventief beleid tegen grensoverschrijdend gedrag en dat de gemeente toeziet op de aanwezigheid van vertrouwenspersonen;
- c) Er een sportnetwerk komt waarin alle Leusdense aanbieders elkaar kunnen ontmoeten
- d) De Leusdense Sportpas er komt waarmee inwoners bij alle sportaanbieders en verenigingen kunnen sporten;
- e) De gemeente sportverenigingen begeleidt bij het realiseren van hun sportdoelen en onder andere een goede vrijwilligersvacaturebank opzet;
- f) Recreatiemogelijkheden uitbreiden met boulder-wand en losloopgebieden voor honden.

10. Goed bestuur

D66 is opgericht voor bestuurlijke vernieuwing. En nog steeds zet D66 zich daarvoor in, ook in Leusden. We willen dat mensen de macht beter kunnen controleren en meer betrokken raken bij de politiek in onze gemeente. We willen ook dat mensen meer te zeggen krijgen en niet alleen over wie er in de gemeenteraad komt te zitten.

10.1. Participatie

Zo veel mogelijk gebruikers, bewoners, bedrijven en belangenorganisaties zo vroeg mogelijk betrekken bij alle plannen, voornemens en maatregelen. Dat zien we gelukkig steeds vaker, maar het kan nog beter, meer uitnodigend, ook niet-digitaal. De gemeente moet vooraf het doel en de doelgroep van de participatie helder formuleren. De resultaten van participatie en andere inbreng worden serieus verwerkt en de deelnemers over de uitkomsten geïnformeerd. De gemeente moet het ook aan de deelnemers en de gemeenteraad uitleggen als iets niet kan. Daarnaast is D66 ook voor het uitproberen van nieuwe vormen van participatie, zoals een inwonerspanel (i.c. bepaalde vragen laten beantwoorden door inwoners die door loting zijn aangewezen) en een referendum (i.c. bepaalde keuzes voorleggen aan alle inwoners). D66 biedt graag ruimte aan bewoners-initiatieven. In de begroting moeten voldoende middelen zijn om deze initiatieven blijvend te ondersteunen.

10.2. Positie van de gemeenteraad

De gemeenteraad is als gekozen bestuur de belangrijkste besluitvormer in de gemeente. Dat betekent dat in het openbare debat op basis van argumenten de juiste besluiten in de raad moeten worden genomen. Bovendien moet de raad het college altijd kritisch kunnen beoordelen. Een dichtgetimmerd collegeprogramma past daar niet in. D66 wil daarom graag in de komende raadsperiode een akkoord op hoofdlijnen. De rest wordt later ingevuld. Zo is er ruimte voor debat en inbreng van raadsleden, zowel van coalitie als oppositie en inwoners.

10.3. Gebruik scenario's

Keuzes en besluiten worden steeds vaker samen met betrokkenen gemaakt. De gemeenteraad geeft daarbij de kaders aan. Bovendien zal de raad moeten controleren of en in hoeverre de betrokkenheid is geslaagd. Pas dan kan de formele besluitvorming in de raad worden afgerond. Om het debat met betrokkenen en raad meer diepgang te geven zal het college ook vaker met verschillende scenario's moeten werken om de voor- en nadelen beter te kunnen afwegen.

De raadszaal van Leusden, waar o.a. de raad het college controleert in openbare vergaderingen.

10.4. Samenwerken

Leusden moet zelfstandig blijven. Al jaren bewijst Leusden dat het goed en verstandig bestuurt. Daarvoor moet er wel veel samengewerkt worden. Ambtelijk vooral met Bunschoten, Nijkerk en Putten. Bestuurlijk ook met andere gemeenten in aparte regelingen. Die regelingen moeten digitaal transparanter worden. De vaste rapporteurs van de gemeenteraad moeten tenslotte eerder en beter inzicht hebben in wat er gebeurt. Zo kunnen ze samen met de bestuurlijke vertegenwoordiger van Leusden – de wethouder of de burgemeester – beoordelen wat er moet gebeuren.

10.5. Informeren

Ook de Leusdense politiek verdient het om door de pers gevolgd te worden. Zo kan iedere kiezer volgen wat er met zijn stem gebeurt. Helaas is de betrokkenheid van de pers nog maar beperkt. Daarom wil D66 faciliteren dat er korte, heldere verslagen van de vergaderingen van de raad komen, waarin alle standpunten belicht worden.

10.6. Jongeren

Belangrijk is om jongeren te betrekken bij de politiek. Leusden heeft mede dankzij D66 een jeugd-burgemeester en een jeugdgemeenteraad. Daarnaast wil D66 de scholieren van de middelbare school en jong-volwassenen actiever bij de politiek betrekken. We willen dat de gemeente daarvoor een opiniepanel faciliteert en daar actief jongeren voor werft.

10.7. Belastingen

Bij uitbreiding of wijziging van gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden wordt altijd eerst gekeken hoe deze taken kostenneutraal voor inwoners kunnen worden opgepakt. Pas in uiterste noodzaak mag een beroep gedaan worden op verhoging van de gemeentelijke lasten van onze inwoners. Indien de begroting daar ruimte voor biedt, moeten gemeentelijke belastingen worden verlaagd.

10.8. D66 samenvattende actiepunten 'Goed bestuur'

Mensen moeten de macht beter kunnen controleren en meer betrokken raken bij de lokale politiek. D66 maakt zich daarom sterk voor:

- a) Zo veel mogelijk gebruikers, bewoners, bedrijven en belangenorganisaties zo vroeg mogelijk betrekken bij alle plannen, voornemens en maatregelen;
- b) Geen dichtgetimmerd collegeprogramma maar een akkoord op hoofdlijnen;
- c) Om het debat meer diepgang te geven zullen verschillende scenario's moeten worden gepresenteerd;
- d) Bestuurlijk samenwerken met andere gemeenten, maar deze samenwerking moet transparanter worden;
- e) Faciliteren van korte heldere verslagen van de raadsvergaderingen;
- f) Faciliteren jongerenpanel.

11. Digitalisering

Digitalisering, oftewel het verwerken van gegevens met behulp van computers, is niet alleen een ontwikkeling in de 'buitenwereld', maar zal ook in Leusden steeds belangrijker worden. D66 is ambitieus en zet digitalisering voor onze gemeente op de agenda.

Digitalisering biedt namelijk veel kansen. Zo konden we tijdens de corona-pandemie makkelijker thuiswerken dankzij digitale hulpmiddelen. Andere nieuwe mogelijkheden zijn het veiliger maken van het verkeer en het inzetten van slimme lantaarnpalen om energie te besparen en meer veiligheid op straat te bieden.

11.1. Privacy en inclusiviteit

Digitalisering heeft ook risico's, bijvoorbeeld voor privacy van burgers. Die privacy mag nooit in gevaar komen. Bij nieuw beleid, maar ook bij bestaande procedures, moet het gemeentebestuur hier altijd op letten. De dienstverlening van de gemeente aan de burgers verloopt steeds vaker digitaal, bijvoorbeeld via de website van de gemeente. D66 vindt het belangrijk dat iedereen toegang heeft tot diensten en informatie van de gemeente, ook mensen die geen websites, e-mail of apps kunnen gebruiken.

11.2. Op straat

Digitalisering wordt ook buiten op straat steeds belangrijker. Dat biedt kansen, bijvoorbeeld voor energiebesparing, het regelen van het verkeer of de veiligheid. Er wordt dan vaak gesproken over 'de slimme stad'. D66 wil dat de mogelijkheden van de slimme stad actief worden bekeken, maar alleen als er concrete problemen of uitdagingen voor Leusden zijn. De slimme stad is geen doel op zich. De inzet van camera's in de openbare ruimte willen we beperken tot de situaties waarin het echt nodig is, bijvoorbeeld op plekken waar het onveilig is. De voorwaarden voor de inzet van de camera's moeten vooraf duidelijk worden vastgelegd (zie ook de paragraaf over veiligheid in het hoofdstuk 'Veilig en gezond').

11.3. Data

D66 wil dat data die op straat of in winkelcentra verzameld worden altijd eigendom van de gemeente blijven. Deze gegevens mogen nooit zo opgeslagen worden dat informatie over individuele inwoners terug te vinden is. Het gaat niemand wat aan wanneer u bijvoorbeeld naar De Hamershof of De Biezenkamp gaat. Steeds vaker zetten gemeenten computerprogramma's in voor toezicht en handhaving, bijvoorbeeld om zorg of uitkeringsfraude te bestrijden. Data worden geanalyseerd met bewerkingen, algoritmes, en soms ook met kunstmatige intelligentie. D66 staat open voor deze nieuwe mogelijkheden, maar het gebruik van algoritmes en data mag nooit leiden tot discriminatie van bepaalde groepen in de bevolking. D66 vindt dat de gemeente open moet zijn over welke algoritmes en technologieën worden ingezet en daar voorzichtig mee moet omgaan.

11.4. Kwaliteit

De gemeente zelf heeft ook te maken met digitalisering. Beveiliging van informatie van de overheid verdient volgens D66 meer aandacht, want criminelen worden digitaal steeds actiever en professioneler. Het gemeentebestuur moet zich bewust zijn van de risico's en moet zich goed laten informeren. Dit geldt ook voor de samenwerkingen die onze gemeente heeft, zoals de GGD regio Utrecht. De uitdagingen op het gebied van digitalisering worden groter. Het is goed dat de gemeente de samenwerking met Bunschoten-Spakenburg, Nijkerk en Putten blijft versterken, ook op het gebied van digitalisering. D66 kijkt met belangstelling naar alle nieuwe ontwikkelingen en wil kansen pakken. Maar wel op een verantwoorde manier!

11.5. D66 samenvattende actiepunten 'Digitalisering'

Digitalisering wordt steeds belangrijker, ook in Leusden. D66 wil dat:

- a) Het gemeentebestuur goed let op de privacy van iedereen;
- b) Iedereen toegang heeft tot informatie van de gemeente, ook mensen die dat digitaal niet kunnen;
- c) 'Slimme stad'-mogelijkheden worden bekeken, zonder dat ze een doel op zich worden;
- d) Camera's in de openbare ruimte beperken tot de situaties waarin het echt nodig is;
- e) Data die op straat verzameld is, altijd eigendom van de gemeente blijft;
- f) Transparantie over welke algoritmes en technologieën door de gemeente worden ingezet;
- g) Beveiliging van informatie van de overheid verdient meer aandacht, zeker ook die van de gemeenschappelijke regelingen.

Colofon

- Redactie:** Hylke Boersen, Peter van Breugel, Arnoud van Gemeren, Sam van Houtert, Martijn Kraa, Quirine van Mourik, Jan Mülder en Kennard Reinders
- Foto's** Alle foto's uit privé-collectie van redactieleden
- Opmaak:** Eddy Rappol, Brayn Graphic & Marketing
- Drukwerk:** Drukstore Leusden

Dynamisch en duurzaam Leusden

